

ROZDZIAŁ IV: NARODZINY NOWOŻYTNEGO ŚWIATA

Temat lekcji	Wymagania podstawowe. Uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe. Uczeń:
1. Cywilizacje Ameryki	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie tereny zamieszkałe przez Azteków, Majów i Inków wymienia najważniejsze ośrodki cywilizacyjne rdzennych mieszkańców Ameryki omawia najważniejsze osiągnięcia techniczne cywilizacji prekolumbijskich 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia, dlaczego Majowie są określanymi przez niektórych uczonych Grekami Ameryki przedstawia system wierzeń Azteków omawia funkcjonowanie poczty i sieci dróg w państwie Inków wskazuje cechy charakterystyczne sztuki prekolumbijskiej
2. Wielkie odkrycia geograficzne	<ul style="list-style-type: none"> podaje lata wydarzeń: 1498 r. – odkrycie morskiej drogi do Indii, 1492 r. – dotarcie do Ameryki przez Krzysztofa Kolumba, 1519–1522 – wyprawa dookoła świata Ferdynanda Magellana przedstawia dokonania postaci: Henryka Żeglarza, Bartłomieja Diaza, Vasco da Gamy, Krzysztofa Kolumba, Ferdynanda Magellana poprawnie posługuje się terminami: astrolabium, karawela, kompas, busola wskazuje na mapie szlaki wypraw najważniejszych odkrywców – Krzysztofa Kolumba, Vasco da Gamy, Ferdynanda Magellana wymienia co najmniej dwie przyczyny wielkich odkryć geograficznych 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje przebieg wypraw wielkich odkrywców: Vasco da Gamy, Krzysztofa Kolumba, Ferdynanda Magellana omawia zasługi, jakie mieli dla rozwoju żeglarstwa Henryk Żeglarz, Ferdynand Aragoński i Izabela Kastylijska wyjaśnia, dlaczego Hiszpania i Portugalia miały największy udział w wielkich odkryciach geograficznych przedstawia dokonania postaci: Ameriga Vespucciego, Paola Toscanellego szczegółowo omawia przyczyny wielkich odkryć geograficznych ocenia, jaki wpływ na odkrycia geograficzne miał rozwój kartografii i nawigacji omawia postanowienia traktatu w Tordesillas
3. Skutki wielkich odkryć	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia dokonania postaci: Ferdynanda Corteza, Francisca Pizarra, Montezumy, Atahualpy poprawnie posługuje się terminem konkwistador wymienia skutki odkryć geograficznych dla rdzennych mieszkańców Ameryki przedstawia następstwa odkryć geograficznych dla gospodarki Europy wskazuje na mapie szlaki handlowe tworzące tzw. złoty trójkąt 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia etapy podboju państwa Azteków i Inków wyjaśnia przyczyny powstania kolonii w Ameryce charakteryzuje wymianę handlową pomiędzy Ameryką, Europą i Afryką na szlaku tzw. złotego trójkąta wskazuje tereny zajęte przez Hiszpanów i Portugalczków podaje przyczyny zmniejszenia się liczby rdzennych mieszkańców Ameryki w XVI w. omawia funkcjonowanie europejskich kolonii w Ameryce
4. Gospodarka w epoce kolonialnej	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie posługuje się terminami: kompania handlowa, praca nakładcza, manufaktura, kapitalizm wyjaśnia, kim byli korsarze wymienia najważniejsze zmiany gospodarcze spowodowane odkryciami geograficznymi, m.in.: rozwój handlu, zwiększenie produkcji, zmiany w rolnictwie tłumaczy, na czym polegała praca nakładcza omawia znaczenie założenia kompanii handlowych dla rozwoju wymiany towarowej między Europą a Afryką, Azją i Ameryką 	<ul style="list-style-type: none"> omawia zmiany, jakie zaszły w handlu w wyniku odkryć geograficznych charakteryzuje podział gospodarczy kontynentu europejskiego: państwa na zachód od Łaby specjalizujące się w handlu i rzemiośle, państwa na wschód od Łaby – zdominowane przez rolnictwo wyjaśnia przyczyny wprowadzenia pracy nakładczej przedstawia zmiany w rolnictwie spowodowane wzrostem wymiany handlowej wymienia korzyści, jakie niesło za sobą wprowadzenie do użytku weksli i banknotów tłumaczy znaczenie określenia, że gospodarka w epoce kolonialnej zaczęła mieć charakter globalny
5. Kultura odrodzenia w Europie	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia dokonania postaci: Mikołaja Kopernika, Leonarda da Vinci, Galileusza, Giordana Bruna, Michała Anioła, Erazma z Rotterdamu, Jana Gutenberga poprawnie posługuje się terminami: mecenas, renesans, odrodzenie, humanizm tłumaczy znaczenie wynalezienia druku dla rozwoju renesansowej nauki podaje przykłady dzieł artystów epoki odrodzenia wymienia cechy charakterystyczne architektury renesansu określa, w którym państwie narodził się renesans podaje przykłady inspiracji sztuką antyczną w architekturze i dziełach renesansowych artystów 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia sens stwierdzenia: „Człowiekiem jestem i nic, co ludzkie, nie jest mi obce” omawia rolę uniwersytetów w rozwoju nauki w odrodzeniu tłumaczy, na czym polegał mecenas wymienia najsłynniejszych mecenasów włoskiego odrodzenia charakteryzuje humanizm jako nowy nurt w filozofii i kulturze podaje tytuły najsłynniejszych dzieł włoskiego renesansu wskazuje podobieństwa oraz różnice pomiędzy sztuką średniowiecza i renesansu
6. Nowe wyznania	<ul style="list-style-type: none"> podaje lata wydarzeń: 1517 r. – wystąpienie 	<ul style="list-style-type: none"> podaje główne tezy głoszone przez Marcina Lutra i Jana Kalwina

w Europie	<p>Marcina Lutra, początek reformacji, 1534 r. – powstanie Kościoła anglikańskiego, 1536 r. – ogłoszenie doktryny przez Jana Kalwina, 1555 r. – podpisanie pokoju w Augsburgu</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia dokonania postaci: Marcina Lutra, Jana Kalwina, Henryka VIII • poprawnie posługuje się terminami: symonia, odpust, nepotyzm, reformacja, luteranizm, protestanci, kalwinizm, arianie • wymienia przyczyny reformacji • prezentuje główne nurty ruchu reformacyjnego • omawia najważniejsze skutki reformacji 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje wyznania protestanckie: luteranizm, kalwinizm, anglikanizm • wskazuje na mapie państwa, w których reformacja miała największy zasięg • wyjaśnia, kim byli arianie • omawia organizację kościołów protestanckich • tłumaczy znaczenie zasady „czyj kraj, tego religia” • przedstawia gospodarcze skutki ruchu reformacyjnego • ocenia, jaki wpływ na rozpowszechnienie idei reformacji miało wynalezienie druku
7. Kонтreformacja	<ul style="list-style-type: none"> • podaje rok zwołania soboru trydenckiego – 1545 r. • poprawnie posługuje się terminami: inkwizycja, indeks ksiąg zakazanych, jezuici, nuncjusz, kongregacja • porównuje wnętrze zboru protestanckiego z wystrojem kościoła katolickiego • omawia główne zasady działalności zakonu jezuitów • wymienia zmiany wprowadzone w Kościele katolickim w wyniku soboru trydenckiego • przedstawia przyczyny i skutki wojny trzydziestoletniej 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje sytuację w Kościele katolickim w XVI w. • wymienia zadania inkwizycji w walce z reformacją • wyjaśnia, w jakim celu sporządzono indeks ksiąg zakazanych • omawia reformy wprowadzone w Kościele katolickim po soborze trydenckim • charakteryzuje ideologiczne założenia wystroju wnętrza zboru protestanckiego i kościoła katolickiego • ocenia rolę jezuitów w walce z reformacją • przedstawia postać Ignacego Loyoli • omawia przyczyny, przebieg i skutki wojny trzydziestoletniej